

Novi prostori za knjižnične dejavnosti in glasbeno šolo v Zalogu

Med obema vojnama je v Zalogu precej aktivno delovalo prosvetno društvo Svoboda, ki je vodilo tudi krajevno knjižnico. Bila je zameetek javnega knjižničarstva na tem področju.

Po vojni so nastale javne ljudske knjižnice v Polju, Zalogu, Zadovoru, Dolskem, na Prežganju in na Lipoglavu. Imele so le po nekaj sto knjig, vodili pa so jih prostovoljci, predvsem iz vrst prosvetnih delavcev. Tako amatersko delo ni omogočalo razvoja, tako da je med vsemi temi javnimi knjižnicami preživela le knjižnica v Polju. Zaradi prostorske stiske se ni mogla širiti, v Zalogu pa je nastala vrzel na tem področju. Spomladi 1989 se je pokazala možnost, da bi obnovili knjižničarsko dejavnost tega kraja.

Osnovna šola A. Jakhla je le še delno uporabljala staro osnovno šolo ob Zaloški cesti, zato se je odločila, da bo zaradi previsokih

vzdrževalnih stroškov opustila te prostore. Na predlog Občinskega komiteja za družbene dejavnosti Ljubljana Moste-Polje sta se za prostore zavzela knjižnica Jožeta Mazovca in Glasbena šola Moste. Takoj sta z veliko prizadevnostjo začeli akcijo in preko občinske kulturne ter občinske izobraževalne skupnosti zagotovili sredstva pri Ljubljanski kulturni skupnosti in Mestni izobraževalni skupnosti. Dela so potekala med početnicami. Zamenjali so pode, obnovili okna, predelali centralno kurjavo in obnovili prostore. Vrednost del je 1.200.000.000 din.

Prostori v I. nadstropju so bili že s 1. septembrom toliko nared, da v njih teče pouk klavirja, kitare in trobente. S temi prostori je razširjena enota Glasbene šole v Polju, ki si je sedaj končno pridobila primeren prostor za nastope. Prvi je predviden za 16. november letos. V naslednjem šolskem letu bo organiziran še sku-

pinski pouk za male šolarje in nauk o glasbi. Glasbena šola pričakuje odslej še boljše povezavo z OŠ Adolfa Jakhla v Zalogu, saj bo tu mogoče izvajati kulturne dneve ali druge prireditve, kar doslej ni bilo mogoče.

Tudi knjižnični prostori v pritličju so že dokončani, vendar je tu potrebna še oprema in kadri, pridobivajo pa že knjižni fond. Posebnost knjižnice bo v prilagojenem času odprtosti, saj bo kot prva v Sloveniji omogočala krajnom obisk tudi v soboto in nedeljo. Prostori so lepi in primerni za likovne dejavnosti, predvsem razstave. Ustanovljena bo likovna delavnica za najmlajše in omogočena dejavnost tudi za druge kulturne vrste. Knjižnica bo predvidoma pričela delo v začetku leta 1990.

Pridobitvi sta v sedanjih kriznih časih zelo velik prispevek na kulturnem področju v naši občini in pričakujemo, da ju bodo krajani z veseljem obiskovali.

NADA GLUŠIČ

Ob razstavi del šestega ex tempora Orle-Urh-Molnik-Pugled

Letošnji, že šesti ex tempore Orle-Urh-Molnik-Pugled, postavlja pred nas vrsto vprašanj, ki zadevajo vsa srečanja, kolonije forme vive in torej tudi ex tempore, v mnogo bolj jasni luči, kot so se kazala še leta 1984, ko so v mejah občine Ljubljana Moste-Polje priredili ob praznovanju republike svoje prvo tovrstno srečanje likovnih ustvarjalcev. Predvsem je v Sloveniji vseh teh srečanj kot vzpodbujalcev ter usmerjevalcev likovne dejavnosti vse več. Večajo pa se tudi razlike med posameznimi tovrstnimi organizacijskimi prijemi. Razlike nastajajo predvsem zaradi različnih možnosti vlaganj. V času, ko so nastajale prve kolonije, pred nekako sto leti in več, so se umetniki združevali predvsem v naravi iz lastnih potreb in programskih ciljev in tako je tudi do skupnih razstav prišlo redko. Ker se je na slikarskih srečanjih tradicija slikanja v naravi ohranila prav do danes, so kolonije v odnosu do druge splošno galerijske priznane avantgardne umetnosti izgubile precej privlačnosti. Zato je zanimanje zanje večje samo tam, kjer je tudi sredstev več, kjer so nagrade, posebno odkupne nagrade, primerne. Tam pa, kjer takorekoč nič ne nudijo (posebno, če so morebitne nagrade smešno in s tem tudi strahotno nizke) do večjega in kvalitetnejšega sodelovanja umetnikov in zato tudi do možnosti večjega izbora med sodelujočimi ne more priti. Tako postajajo srečanja, kot je tudi tokratni ex tempore, vse bolj podobna teku v prazno. Prireditve zaradi prireditve. Vse manj so prisotni šolani umetniki, oziroma jih takorekoč več ni. Prireditve se tako zaključuje v krogu ljubiteljskega, brez prave konkurenčnosti in privlačnosti za šolane umetnike. Če vrsto let pa doprinašajo k pozitivni vsebini in smiselnosti prireditve s svojimi raznolikimi, včasih prav presenetljivo kvalitetnimi (dovršeni in doživeti) deli učenci ljubljanskih šol. Ne samo njim, tudi mentorjem gre zahvala za to!

MIRKO JUTERŠEK

II. slikarski ex tempore Loka 89

Prejšnji teden je bila na loškem gradu zaključena razstava del slikarskega ex tempore Loka 89, na kateri je bilo razstavljeno tudi delo Matjaža Rolih, člana sekcije KUD Vide Pregarc, in sicer linorez z naslovom »Domačija na Vincarijih«, ki ga objavljamo. Dela za to razstavo so bila izbrana izmed velikega števila del, zato razstavljati na loškem gradu pomeni prijeten uspeh.

IZ SOLSKIH KLOPI

Oktober – mesec požarne varnosti

Gasilci so nam povedali, koliko je staro naše gasilsko društvo. Bilo je ustanovljeno leta 1896. Ustanovljeno ga je takratni šolski upravitelj gospod Zupan. Gasilci so od takrat trikrat povečali svoj gasilski dom. Naši gasilci imajo sedaj novo gasilsko cisterno, kombi in poleg tega še dve gasilni brigadni in mnogo pripadajočega orodja. Tovariš Lautar

nam je povedal kratko zgodovino društva in nas povabil, da se vključimo v gasilske vrste že sedaj, pa tudi potem, ko bomo odrasli. Čez 7 let bomo praznovali stoto obletnico obstoja našega gasilskega društva.

»Na pomoč!«
Petra Peterlin, 2. r.,
Podružnična šola Dolsko

V SPOMIN

Poslovlili smo se od umrlih članov ZB NOV

- Iz združenja ZB NOV DOLSKO: - Janez Klander, Dolsko.
- Iz Združenja ZB NOV KODELJEVO: - Justina Cvek, Moškričeva 6, Ljubljana.
- Marija Štrajhar, Puerlejeva 5, Ljubljana.
- Iz Združenja ZB NOV SELO: - Tončka Mršek, Archinetova 17, Ljubljana.
- Iz Združenja ZB NOV JANČE-PREŽGANJE: - Jože Gros, Dolgo Brdo 3.
- Iz Združenja ZB NOV VEČE: - ZG KAŠELJ: - Lado Flešar, Kašelska c. 142.
- Iz Združenja ZB NOV BIZOVIK: - Marija Bricelj, Pot v Dolino 22.

Rdeči križ KS Selo

Poletje je za nami in zopet je tu čas za srečanje starih krajanov, starih nad 75 let. Žal vam moramo sporočiti, da letošnjega srečanja ne bo. Kot veste, nas je pred nedavnim prizadela elementarna nesreča in to v naših Halozah v občini Ptuj. Pomagati je bilo treba prizadetim, ki so utrpeli hudo škodo ob tej naravni ujmi. Denar, ki smo ga deloma že namenili za naše oziroma vaše srečanje, smo morali nemudoma odstopiti oziroma dati tem revežem, tako da smo ostali skoraj brez sredstev, ostalo nam je le še nekaj za nujne potrebe, ki jih imamo pri našem delu.

Obljubljamo vam, dragi naši stariji krajanji, da vas ne bomo pozabili, v najkrajšem času vas bodo obiskale naše pridne poverjenice s skromnim darilom. Vsi seveda ne boste deležni tega, le tisti, ki so nepokretni, oslabei ali kako drugače starostno onemogli. Število teh je res veliko, kar okrog trideset. Enkrat obiščemo ene, drugič pridejo na vrsto spet drugi. Za denarno pomoč se zahvajujemo: Tiskarni Jožeta Moškriča, Repobanki Givo, Zaloška 69 in podjetju Saturnus. ANICA KOVAČEVIČ, predsednica KO RK Selo

Nepremična kulturna dediščina v naši občini

Leta 1983 je Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine izdelal spomeniško-varstveni elaborat, fazo B, za območje občine Ljubljana Moste-Polje. Elaborat vsebuje seznam in karto naravne in kulturne dediščine z opredeljenim režimom varstva.

Vrste naravnih in kulturnih spomenikov v naši občini

Naravna dediščina

V naši občini tvorijo naravno dediščino spomeniki oblikovane narave, naravni spomeniki, krajinski parki in naravni rezervati. Med spomenike oblikovane narave, ki jih je 51, sodijo parki, parkovne ureditve in drevoredi. Le-ti so urejeni predvsem v mestnih krajevnih skupnostih.

Naravni spomeniki pa so posamična ohranjena starejša drevesa ali skupine dreves (lipa, macesen, divji kostanj, bukev, breza, murva, vrba žaluška itn.), izgonški potoki, tokova Save in Ljubljaničnice ter soteska Besnice. V občini je 96 naravnih spomenikov.

Krajinska parka sta Reber pri Križevski vasi in Janče, medtem ko je naravnih rezervatov 9 (poplavna ravnica Savskih bregov, poplavna ravnica in prodišče ob sotočju Save in Ljubljaničnice v Zalogu, Slapniški potok, nižinski gozd Zajčja dobrava, nižinski gozd v Spodnji Zadobrovi, poplavna ravnica teras in vegetacija poplavne ravnice – Sp. Kašelj, brezov gozd s hrasti na Tujem grmu, dolina potoka Križločke v Besniški dolini, nižinski gozd pri vodarni Hrastje).

V kulturno dediščino štejemo: umetniške spomenike – ki jih je v naši občini 107, mednje pa sodijo gradovi, cerkve, kapele, znamenja, župnišča, vodnjaki, posamične avbe in poslopja.

O naši prvobitnosti in zgodnjem naseljevanju pričča 31 arheoloških spomenikov – arheološki tereni od Dolskega, Zadobrove, Zaloga, Polja do Sostrega, Janč, Molnika in drugod v izvenmestnih predelih, medtem ko v samem mestu ta vrst spomenikov ni evidentirana.

Imamo tudi bogato bero etnografskih spomenikov, o čemer

pričajo stare kmečke hiše, hlevi, kozolci, kašče.

Zaradi sodobnejšega načina življenja žal marsikje preurejajo in podirajo stare hiše in namesto njih gradijo nove, sodobnejše. V občini imamo kar 33 kmečkih hiš, hlevov in poslopij, ki so etnografski spomeniki. Kjer so se formirala naselbinska središča, so danes zanimivi urbanistični spomeniki, ponekod celo cele vasi: Zg. Kašelj, Javor, Volavlje, Veliki Lipoglav, Pance, Studenec.

Tehniških spomenikov je v naši občini malo, le dva, fužinski most

in fužinska elektrarna s pripadajočimi objekti.

Med najštevilnejše pa sodijo zgodovinski spomeniki, ki jih imamo v občini 114, večinoma padlim borcem in žrtvam NOV, nekaj borcem I. svetovne vojne in eden označuje zgodovinsko osebnost – (Jurija Vego).

Seznam in karta varovanja dediščine sta le del strokovnih osnov za varovanje v urbanističnem načrtu občine in služita pasivnemu varstvu dediščine. Pri vsakem konkretnem ureditvenem načrtu za posamezna območja je zato treba izdelati še strokovne osnove za aktivno varstvo nepremične dediščine s konkretnimi predlogi varstva v sklopu celotne kulturne krajine ter glede na nameravane spremembe v prostoru. Tako je treba izdelati strokovne osnove in določila varstva naravne in kulturne dediščine pri izdelavi posameznih prostorskih urbanističnih planov v občini, strokovna določila in mnenja pri posameznih adaptacijah in nadomestnih gradnjah oziroma določila pri obnavi (sanacijah) spomenikov.

Detajl iz središča vasi Zg. Kašelj, ki je eno najstarejših naselbinskih središč v naši občini in ljubljanski kotlini. Vas se seveda preureja in nekatere nove stavbe (primer na sliki) se harmonično vključijo v strnjeno staro vaško arhitekturo. Vendar z vsemi ni tako. To je dokaz, da zavarovani urbanistični spomeniki v naši občini niso deležni potrebnega urbanističnega varovanja. Menim tudi, da bi ob tem delu vasi, ki je zavarovan kot urbanistični spomenik, morali zavarovati tudi Flančnik, ki je kot vaški zelnik del vasi in kot tak redka posebnost, ki prav gotovo zasluži vpis med zaščitene kulturne dediščine naše občine. S. G.

mezni delovnih organizacijah, zlasti v gradbeništvu in komunalni, pa jih je veliko več. Odprta so socialna vprašanja, družbene, politične, kulturne, rekreativne in druge dejavnosti teh občanov.

Kaj storiti?
V organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih in v občini bi morali napraviti analizo odprtih vprašanj in na tej osnovi pripraviti programe, kako reševati ta vprašanja in kako te prebivalce enakovredno vključevati v družbeno in družbenopolitično delovanje. Pri tem naj bi sodelovale tudi družbenopolitične organizacije, družbene organizacije in društva.

5.
V Ljubljani je vse večja koncentracija prebivalstva. Prav zato je vse bolj pereče vprašanje pridobivanja primernih zazidalnih površin in stanovanj. V naši občini smo zgradili v Ljubljani, verjetno pa tudi v Sloveniji, največ solidarnostnih stanovanj. Tu gre za vzdrževanje in plačevanje stanarin, ki nenehno narašča. Cena m² stanovanja in zemljišča z vsemi komunalnimi prispevki v Ljubljani prekomerno narašča. V Ljubljani, v naši občini, je vse več potreb po-

stanovanjih zlasti za mlade družine.

Kaj storiti?
Že v prihodnjem letu je treba napraviti analizo o ceni stanovanj, zemljišč, komunalnih prispevkov itd. in jih primerjati z drugimi mesti in na osnovi tega ugotoviti, zakaj smo v Ljubljani verjetno najdražji ter kaj storiti za pocenitev oziroma kako omogočiti pridobitev stanovanja.

6.
Davčna politika – V dobro organiziranem tržnem gospodarstvu in osmiselnem družbenoekonomskem socialnem sistemu poteka prerazporeditev bogastva od bogatejših k socialno šibkejšim prav gotovo s progresivnim davčnim sistemom. Ta je korektiv socialne diferenciacije, ki se pri nas s krizo poglablja.

Kaj storiti?
Treba je dati pobudo v republiški skupščini, da se ponovno ovrednoti davčni sistem, da bo tudi ta v funkciji socialne politike in da bo eden vzvodov razvoja in osnovnih predpogojev za enakomerno prerazporeditve bremena stabilizacije, prestrukturiranja gospodarstva in reševanja prečihih socialnih problemov.

7.
Izobraževanje – Glede na strukturo zaposlenih ugotovljamo, da imamo v naši občini pretežno večino zaposlenih brez in z osnovnošolsko izobrazbo; to število celo narašča. Analize prav tako kažejo, da je v naši občini v Ljubljani največji osip med osnovnošolsko populacijo. Ugotoviti bi morali tudi, glede na razvoj občine, kakšne so potrebe po prekvalifikaciji delavcev, potrebe po ustreznih strokovni izobrazbi in v mestnem merilu prikazati potrebe po učnih prostorih, ki so z analizo v Ljubljani že nakazane, soočiti pa jih moramo še s potrebami in zahtevami organizacij združenega dela, tako gospodarstva kot tudi družbenih dejavnosti in drugih.

Kaj storiti?
Že v razvojni plan občine za leto 1990 je treba vključiti osnovnošolsko izobraževanje iz dela in ob delu, analizirati kvaliteto dela naših osnovnih šol, ugotoviti vzroke za slabo stanje in predvideti ukrepe za reševanje teh vprašanj. Skupaj z delovnimi organizacijami in ustreznimi strokovnimi organi-

zacijami in organi moramo ugotoviti dejanske potrebe organizacij združenega dela po strokovnih delavcih v prihodnje.

III. Družbene organizacije in društva

Naša strmljenja bodo morala biti usmerjena bolj kot kdajkoli doslej tudi v smer preventivnega delovanja in ne le v kurativno oziroma v blaženje perečih socialnih vprašanj. Obstaja vrsta društev: Rdeči križ, Društvo invalidov, Društvo upokojevcev, Zveza prijateljev mladine ipd., ki v okviru svojega programa izvajajo tako preventivno kot tudi kurativno vlogo na področju socialnega sistema. Njihovo delovanje, ki se prične z evidentiranjem socialno šibkejših, nudenjem pomoči v denarju in obleki, pomoči pri zgotovitvi letovanja otrok in starih, ki si sicer tega ne bi mogli privoščiti, pomoči pri zaposlitvi teže zaposljivih struktur in še bi lahko naštevali, je lahko komplementarno delovanje družbenih institucij v okviru socialnega sistema. Neizmerljivo je njihovo delo na področju humanizacije odnosov med ljudmi. Delo je naravnano:

človek človeku. Dejstvo je, da tam, kjer se ta odnos institucionalizira, oziroma se v ta odnos vrine posrednik, izgublja občutek solidarnosti pomoči tako dajalec kot tudi prejemnik.

Kaj storiti?

V okviru nove zakonodaje, ki se veže na ustavni zakon, bo treba opredeliti, katere so tiste dejavnosti družbenih organizacij in društev, ki spadajo v nacionalni program in ki ne bodo več predmet sporazumevanja v samoupravnih interesnih skupnostih. Za zagotavljanje nacionalnega programa bo odslej odgovorna država. Družbeno pa moramo opredeliti alternativne vire sredstev za izvajanje tako imenovanih B programov, ki jih družba potrebuje, vendar sama ne bo zmogla vsega finančnega bremena.

IV. Strokovne družbene institucije

Uresničevanje celovitega socialnega programa postavlja v ospredje novo vlogo strokovnih institucij kot so zavodi za zaposlovanje, centri za socialno delo, zdravstveni domovi itd., ki bodo bolj

kot dosedaj v funkciji razvoja, ne pa zgolj družbeni gasilci.

Kaj storiti?

Podpreti je treba tendence, ki se že od osemdesetih let pojavljajo v strokovnih krogih v smislu preventivnega socialnega pristopa uporabe skupnostnih metod socialnega dela, spodbujanja samopomoči in samoorganizacije, spodbujanja prostovoljne pomoči po sameznikom in družinam itd. Ta strokovna orientacija predpostavlja spremenjeno organiziranost ter spremenjen način delitve sredstev socialnega varstva. Sprememba bi morala biti takšna, da bo zagotavljala možnosti za socialno inoviranje, ki je pogoj za uresničevanje strokovne vrednosti orientacije. Podpreti je treba tudi vse tiste ukrepe, ki blažijo problem brezposelnosti, od izgradnje računalniško podprtega sistema, ki vključuje ponudbo in povpraševanje delavcev, intenziviranje poklicnega svetovanja, organizacij izobraževalnih programov za kritične skupine (suficitarni poklici brez izobrazbe, težje zaposljivi), bolj kot doslej pa uveljavljanje in štituta samozaposlovanja.